

ХУЛОСАИ ШҶРОИ ДИССЕРТАТСИОНИИ 6D.KOA-013
назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон оид ба диссертатсия барои дарёфти
дараҷаи илмӣ номзади илм

Парвандаи аттестатсионии №

Қарори шӯрои диссертатсионӣ аз 10.12.2020, №1

Барои сазовор донишҷӯи Азимов Саидиброҳим Давлатович ба дараҷаи илмӣ номзади илмҳои физикаю математика аз рӯи ихтисоси 05.13.18 – Амсиласозии математикӣ, методҳои ададӣ ва муҷтамаъӣ барномаҳо.

Диссертатсияи Азимов Саидиброҳим Давлатович дар мавзӯи «Соҳтан ва таҳқиқи амсилаҳои дискретӣ барои популятсияҳои мамнӯъгоҳҳои минтақавӣ бо назардошти вақт, синну сол ва тақсимооти фазоӣ (дар мисоли мамнӯъгоҳи “Дашти-Чум”)» 13 августи 2020, протоколи №3, аз тарафи шӯрои диссертатсионии 6D.KOA-013, ки дар назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (734025, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17) бо фармони Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон 6 июни соли 2017, №23 таъсис дода шудааст, такроран барои Ҳимоя қабул карда шудааст.

Унвонҷӯ Азимов Саидиброҳим Давлатович, соли таваллудаш 1958, Донишгоҳи давлатии Тоҷикистон ба номи В.И.Ленинро (ҳозира ДМТ) соли 1983 аз рӯи ихтисоси математика (Дипломи КВ №593909 аз 17.07.1983, №615, ш. Душанбе) хатм намудааст.

Дар вазифаи муаллими калони Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи А. Рӯдакӣ кор мекунад.

Шаҳодатномаи №3858, доир ба супоридани имтиҳонҳои номзадӣ, 20 сентябри соли 2019 аз тарафи ДМТ дода шудааст.

Диссертатсия дар кафедраи илмҳои компютери Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи А. Рӯдакӣ иҷро шудааст.

Роҳбарони илмӣ:

- Доктори илмҳои физикаю математика, профессори кафедраи информатикаи ДМТ Юнусӣ Маҳмадҷусуф Қамарзода;
- Номзади илмҳои физикаю математика мудири кафедраи моделсозии математикӣ ва компютери ДМТ Одинаева Сафаргул Атабековна.

Муқарризони расмӣ:

- Мирзоев Сайъало Ҳабибуллоевич- доктори илмҳои техникаӣ, директори иҷроияи филиали Донишгоҳи давлатии Москва, ба номи М.В. Ломоносов дар ш. Душанбе;
- Исматов Набичон Муҳаммадҷонович – н.и.ф.м., дотсенти кафедраи системаҳои информатсионӣ дар иқтисодиёти Донишкадаи сайёҳӣ, соҳибкорӣ ва хизмати Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба диссертатсия тақризи мусбат додаанд.

Муассисаи тақриздиханда:

Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Н.Хусрав.

Муассисаи тақриздиханда - Донишгоҳи давлатии Бохтар дар ҳулосаи мусбати худ, ки аз ҷониби доктори илмҳои физикаю математика, профессори кафедраи таҳлили математикӣ ва муодилаҳои дифференциалӣ Сафаров Ч. ва доктори илмҳои физикаю математика, дотсенти кафедраи таҳлили математикӣ ва муодилаҳои дифференциалӣ Шамсудинов Ф.М. навишта шуда, аз ҷониби ректори донишгоҳ, доктори илмҳои биологӣ, профессор Давлатзода С.Х. тасдиқ шудааст, қайд менамояд, ки диссертатсияи Азимов Саидброҳим Давлатович «Соҳтан ва таҳқиқи амсилаҳои дискретӣ барои популятсияҳои мамнӯъгоҳҳои минтақавӣ бо назардошти вақт, синну сол ва тақсимои фазоӣ (дар мисоли мамнӯъгоҳи “Дашти-Чум”)» кори илмӣ-таҳқиқотии ба итмомрасидаи дорони навғониҳо ва натиҷаҳои илман асоснокшуда буда, ба тамоми талаботи «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ (дотсент, профессор)» (қарори Ҳукумати ҶТ аз 26.11.2016, №505)-и Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки нисбат ба диссертатсияҳои номзади муқаррар шудааст, ҷавобгӯ буда, муаллифи он Азимов Саидброҳим Давлатович сазовори дараҷаи илмии номзади илмҳои физикаю математика аз рӯйи ихтисоси 05.13.18 – Амсиласозии математикӣ, методҳои адабӣ ва мучтамаъи барномаҳо мебошад.

Интиҳоби муқарризони расмӣ бо он асоснок карда мешавад, ки онҳо мутахассисони маъруфи соҳаи таҳқиқотӣ ба ҳисоб рафта, соҳиби корҳои илмии банаҷрасонидашудаи ба мавзӯи диссертатсия наздик мебошанд.

Интиҳоби муассисаи тақриздиханда бо он асоснок карда мешавад, ки дар Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Н.Хусрав олимони маъруфу мутахассисони босалоҳияти соҳаи амсиласозии математикӣ ва барномасозии компютерӣ ба қору фаъолият фаро гирифта шуда, дастовардҳои бузурги илмиву техникӣ, аз ҷумла ба мавзӯи диссертатсия наздикро доранд ва метавонанд арзишҳои илмӣ, техникӣ ва амалии таҳқиқоти диссертатсиониро объективона арзёбӣ намоянд.

Унвонҷӯ доир ба диссертатсия 12 маводи интишорӣ дорад, ки 6-тои онҳо дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи ҚОА - и назди Президенти ҚТ ва ҚОА - и Вазорати маориф ва илми ҶР ба нашр расидаанд. Интишороти унвонҷӯ нуқтаҳои асосӣ, натиҷаҳо ва мазмуни диссертатсияро дуруст инъикос намуда, саҳми шахсии муаллифро нишон медиҳанд.

Мақолаҳои илмӣ асосии муаллиф аз рӯи мавзӯи диссертатсия:

[1-М] Азимов С. Численные расчёты региональных заповедников [Текст] /Одинаева С.А., Ганиев Ч.Т., Азимов С.// Вестник Таджикского национального университета Серия естественных наук. - №1/3(134).- 2014.-С.30-37.

[2-М] Азимов С. Исследования идентичности структур максимально агрегированных систем региональных заповедников РТ на основе качественной устойчивости (на примере заповедника Тигровая балка и Дашти-Джум) [Текст] /Одинаева С.А., Гулов С., Азимов С.// Вестник Таджикского национального университета. Серия естественных наук. - №1/1(192).-2016.-С.35-40.

[3-М] Азимов С. Некоторые вопросы идентичности экосистем региональных заповедников РТ на основе теории графов и качественной устойчивости (на примере экосистем "Дашти -Джум", Тигровой балки) [Текст] /Гулов С., Азимов С. // Вестник Таджикского национального университета. Серия естественных наук. - №1/2(196).- 2016.-С.17-22.

[4-М] Азимов С. Обоснование численного решения интегро-дифференциальной задачи связанной с моделью популяции с учётом временного возрастного и пространственного распределения [Текст] /Юнуси М.К., Азимов С.// Вестник Таджикского национального университета. Серия естественных наук. -№1/3(200).-2016г.-С.3-14.

[5-М] Азимов С. Существование численного решения интегро-дифференциальной задачи, связанной с модельными популяциями с учетом временного, возрастного и пространственного распределения [Текст] /Юнуси М.К., Азимов С.// Вестник Таджикского национального университета. Серия естественных наук. -№1/3(200).-2016. -С.26-31.

[6-М] Азимов С. Асоскунии усули омехтаи фарқӣ барои муайянкунии шумораи популятсияи амсилави бо назардошти вақт, синну сол ва мавқеи фазоӣ дар асоси схемаҳои локалии якченака ва равишҳои тағйирёбанда [Текст] /М.К.Юнуси, Азимов С., Гулов С. //Вестник Таджикского национального университета. Серия естественных наук. - №3.-2020. -С. 24-30.

Шӯрои диссертационӣ қайд менамояд, ки дар асоси таҳқиқоти анҷомдодаи унвончӯ:

- **коркард карда шудааст**, схемаҳои фарқӣ барои амсилаҳои математикии шумораи популятсия бо назардошти вақт, синну сол ва мавқеи фазой;

- **пешниҳод шудааст**, амсилаҳо ва алгоритмҳои ҳифзи намудҳои биологии нодир ва нобудшаванда дар мисоли мамнӯъгоҳи "Дашти-Чум";

- **исбот шудааст**, устувор наздикшавии ҳалли масъалаи фарқӣ ба ҳалли масъалаи дифференсиалӣ;

- **ҷорӣ намуда шудааст**, матритсаи умумии ҳамҷамъиятӣ, ки бо ёри он масъалаҳои устувории сохторҳои мушаххаси биологии мамнӯъгоҳ омӯхта шуда, сохторҳои мушаххаси устувор ва ноустувор муайян карда мешаванд;

Аҳамияти назариявии таҳқиқот:

- **истифода бурдани** методи гузарониш ва методи якченакаи локалӣ барои ҳалли схемаҳои фарқӣ;

- **баён шудани** тадбиқи амалии амсилаҳои коркардшуда дар мамнӯъгоҳҳои минтақавӣ;

- **ошкор гардидани** хосиятҳои асосии амсиласозӣ;

- **омӯхта шудани** хусусиятҳо ва характери байниҳамтаъсиркунии популятсияи мамнӯъгоҳи "Дашти-Чум", устувории босифати ҳолатҳои статсионарӣ ва динамикии системаҳои биологӣ;

- **аз нав такмил додани** методҳои амсиласозии математикӣ ва алгоритмҳои таҳқиқот барои шумораи популятсияҳо бо назардошти вақт, синну сол ва тақсимои фазой.

Аҳамияти амалии таҳқиқот:

- **коркард ва ҷорӣ карда шудани** алгоритмҳои муайян кардани шумораи популятсияи биологии мамнӯъгоҳи "Дашти-Чум", дар асоси методи якченакаи локалӣ;

- **муайян карда шудани** шумораи популятсияи биологии мамнӯъгоҳи "Дашти-Чум" бо назардошти вақт, синну сол ва тақсимои фазой бо истифода аз мучтамаъи барномаҳо ва тасвирҳои графикӣ;

- **офарида шудани** алгоритми ҳалли масъалаи ҳифзи намудҳои биологии нодир ва нобудшаванда;

- **муаррифӣ карда шудани** устувории сифатии амсилаҳои дискретии сохташудаи "Дашти-Чум".

Баррасии зътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ нишон доданд ки

- **барои корҳои таҷрибавӣ** мучтамаъи барномаҳои амалӣ дар забони

барномасозии С ++, барои сохторҳои биологии мамнӯъгоҳ сохта шудааст;

-**назария** дар асоси системаҳои муодилаҳои интегро-дифференциалӣ ва схемаҳои фарқӣ ба онҳо алоқаманд сохта шудааст;

-**ғоя асоснок шудааст**, дар асоси лоиҳаи илмӣ «Моделсозии компютерӣ ҳолати экосистемаи мамнӯъгоҳи «Дашти-Чум»» (рақами бақайдгирии давлатӣ № 0115ТJ00748), дар кафедраи информатикаи Донишгоҳи давлатии ба номи А.Рӯдакии Кӯлоб амалӣ карда шудааст;

- **истифодаи шудани** маводҳо дар мавзӯи амсилаҳои математикии дискретии популятсияи биологӣ ва усулҳои омӯзиши системаҳои зикршуда;

- **муайян шудаанд**, ки моделҳои дискретии таҳияшуда равандҳои экологии дар мамнӯъгоҳи «Дашти-Чум» баамаломадаро сифатан дуруст инъикос мекунад;

-**истифода карда шудани** методҳои муосири ҳалли муодилаҳои дифференциалӣ ва фарқӣ.

Саҳми шахсии унвонҷӯ дар гузаронидани таҳқиқоти диссертатсионӣ аз:

-ҷамъоварии маълумотҳо;

-коркарди амсилаҳо ва алгоритмҳо;

- ҳисобкуниҳо ва гузаронидани таҷрибаҳои компютерӣ иборат аст.

Дар ҷаласаи 10 декабри соли 2020 шӯрои диссертатсионӣ қарори сазовор дониستاني Азимов Саидиброҳим Давлатовичро ба дараҷаи илмӣ номзади илмҳои физикаю математика аз рӯи ихтисоси 05.13.18 – Амсиласозии математикӣ, методҳои ададӣ ва мучтамаъи барномаҳо қабул кард.

Ҳангоми гузаронидани овоздиҳии пинҳонӣ дар шӯрои диссертатсионӣ 12 нафар иштирок доштанд, аз ҷумла 4 нафар докторон аз рӯи ихтисоси диссертатсияи баррасишаванда.

Аз 12 нафар иштирокдоштагон дар ҷаласа чунин овоз доданд: ба тарафдории додани дараҷаи илмӣ – 12 нафар; муқобили додани дараҷаи илмӣ – нест; бюллетенҳои безътибор - нест.

Ҷонишини раиси шӯрои
Диссертатсионӣ,

Д.и.ф.м., профессор

С.З. Қурбоншоев

Котиби илмӣ шӯрои

Диссертатсионӣ, н.и.ф.м. дотсент

Р.И. Садуллоев